
LAPSIVAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Auran kunnassa

Sisällys

1 Taustaa	1
2 Lapsivaikutusten arvioinnin prosessi Auran kunnassa	2
2.1 Arvioinnin kahdeksan vaihetta	2
2.2 Arvioinnin vaiheistus tarkemmin	4
Arvioinnin pohjatyö	4
Arvioinnin tarpeen tunnistaminen	4
Lähempi tarkastelu	4
Arvioinnin toteutuksen suunnittelu	5
Tiedonkeruu päätöksen vaikutuksista ja osallistaminen	5
Tulosten analysointi	6
Dokumentointi ja tiedottaminen	6
Arviointi ja seuranta	6
3 Lapsivaikutusten ennakkoarvioinnin taulukkotyökalupohja	7
4 Lisätiedot ja lähteet	9
Lait, päätökset ja ohjelmat	9
Muu aineisto	9

1 Taustaa

Lapsivaikutusten arvioinnissa on kyse päätösten ja toimenpiteiden yhteydessä tehtävästä arvioinnista ja ennakkoinnista lapsiin kohdistuvien vaikutusten osalta. Arviointia voidaan hyödyntää esimerkiksi palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä sekä alle 18-vuotiaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Lapsivaikutusten arviointi perustuu YK:n yleissopimukseen lapsen oikeuksista (60/1991), jonka 3. artiklassa edellytetään, että kaikissa toimissa, jotka koskevat lapsia, on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu.

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014, 5 §) velvoittaa viranomaista arvioimaan yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja toimimaan yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Lisäksi laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (2005/200, 3 §) velvoittaa arvioimaan tulevan suunnitelman vaikutuksia ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen. Edelleen terveydenhuoltolaki (2010/1326, 11 §) velvoittaa kuntia ja kuntayhtymiä arvioimaan ennalta päätösten vaikutuksia ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin. Lapsivaikutusten arviointia on suoritettava kunnassa laajasti toiminnoissa, jotka liittyvät esimerkiksi opetukseen, vapaa-aikaan tai liikenteeseen.

Yleissopimus lapsen oikeuksista sisältää neljä yleisperiaatetta, syrjintäkiellon, lapsen edun, oikeuden henkiinjäämiseen, elämään ja kehittymiseen sekä oikeuden tulla kuulluksi, jotka muodostavat perustan kaikelle lapsen oikeuksiin suoraan tai välillisesti liittyvälle päätöksenteolle (YK:n lapsen oikeuksien komitea 2016, 11-12). Tällaiseksi päätöksenteoksi luetaan myös talousarviointi. Lapsibudjetointi tarkoittaa esimerkiksi kunnan talousarvion tarkastelemista lapsen oikeuksien näkökulmasta. Kun lapsiin ja nuoriin kohdistuvat julkisten palveluiden kokonaiskustannukset ovat nähtävissä talousarviosta, voidaan budjetoinnin vaikutuksia tosiasiallisesti arvioida. Kustannusvaikutukset kuuluvat vaikutusten ennakoarviointiin ja etenkin kun talous on tiukalla, on tärkeää käyttää resurssit tarkoituksenmukaisesti ja oikeudenmukaisesti.

2 Lapsivaikutusten arvioinnin prosessi Auran kunnassa

2.1 Arvioinnin kahdeksan vaihetta

1. arvioinnin pohjatyo
  - a. sidosryhmien ja johdon sitoutuminen, valmistelevan tahon tunnistaminen, resursointi
  - b. lainsäädännön tunteminen, tarvittava osaaminen
2. arvioinnin tarpeen tunnistaminen
  - a. koskeeko suunnitteilla olevat päätös tai sen mahdolliset vaikutukset suoraan lapsia, nuoria tai perheitä
  - b. koskeeko päätös tai sen mahdolliset vaikutukset epäsuorasti suurta joukkoa tai haavoittuvassa asemassa olevia lapsia, nuoria tai perheitä
  - c. onko päätös lapsen hyvinvoinnin kannalta merkityksellinen tai voiko suunnitteilla oleva päätös heikentää lapsen oikeuksien toteutumista

- d. onko päätettävä asia uusi, peruuttamaton tai kiistanalainen, ovatko vaikutukset pysyviä, onko asia osa laajempaa vaikutusketjua tai onko suunnitteilla olevalla päätöksellä yhteisvaikutuksia muun valmisteilla tai voimassa olevan päätöksen kanssa
3. lähempi tarkastelu
  - a. keneen päätöksen vaikutukset tarkemmin vaikuttavat ja miten
  - b. mihin lapsen oikeuksiin vaikutukset ulottuvat
  - c. lähempi tarkastelu ohjaa arvioinnin ja tiedonkeruun menetelmiä, esimerkiksi kuultavien ryhmien suhteen
  - d. päätösvaihtoehtojen negatiivisten vaikutusten huomioiminen tai kohdistuminen haavoittuvassa asemassa oleviin
4. arvioinnin toteutuksen suunnittelu
  - a. olemassa olevan tiedon kartoittaminen ja täydentävien tietolähteiden suunnittelu
  - b. soveltuvien tiedonkeruumenetelmien suunnittelu päätöksen mahdolliset vaikutukset ja kohderyhmän laajuus huomioiden
  - c. oleellisen tutkimus- ja viranomaistiedon huomioiminen
  - d. kohderyhmän tuntevat tahot
5. tiedonkeruu päätöksen vaikutuksista ja osallistaminen
  - a. lapsiryhmien ja tapauksesta riippuen esimerkiksi vanhempien ja lasten kanssa työskentelevien aikuisten kuuleminen
  - b. tiedonkeruu eri lähteistä, tarkoituksenmukaisten tutkimus- ja viranomaislähteiden huomioiminen sekä eri tieteenalojen osaamisen hyödyntäminen
  - c. olemassa oleva tieto
6. tulosten analysointi
  - a. päätösvaihtoehtojen hyötyjen ja haittojen punnitseminen taulukkotyökalun avulla kokonaisuutena ja suhteessa toisiinsa
  - b. hyvien vaikutusten vahvistaminen, haittavaikutusten ja riskien pienentäminen
  - c. lapsen oikeuksien toteutuminen eri ratkaisuvaihtoehdoissa
  - d. haavoittuvassa asemassa olevat lapset ja nuoret
  - e. lapsen etu suhteessa muihin päätökseen olennaisesti liittyviin intresseihin
7. dokumentointi ja tiedottaminen
  - a. analyysin tulokset
  - b. jatkovalmistelut, mahdolliset parannusehdotukset ja arviointitiedon huomioiminen päätöksenteossa
  - c. päätöksestä ja lapsivaikutusten arvioinnin tuloksista tiedottaminen etenkin prosessissa mukana olleille lapsille, nuorille ja perheille
8. arviointi ja seuranta
  - a. miten ennakoarvioinnin prosessi onnistui, mahdolliset kehittämistarpeet
  - b. miten lapsivaikutusten tulos vaikutti päätöksentekoon
  - c. ennakoitujen vaikutusten toteutumisen systemaattinen seuraaminen, mahdolliset odottamattomat seuraukset
  - d. seurantatiedon hyödyntäminen tulevien päätösten suunnittelussa

2.2 Arvioinnin vaiheistus tarkemmin

Arvioinnin pohjatyö

Lapsivaikutusten käynnistäminen vaatii, että prosessiin on sitouduttu ja arviointityölle kyetään antamaan riittävät resurssit esimerkiksi ajankäytön suhteen. Tahot, jotka vastaavat päätöksistä, esimerkiksi viranhaltija, johtoryhmä, lautakunta ja kunnan hallitus, sitoutuvat arviointiprosessin noudattamiseen. Lapsivaikutusten arviointi vaatii strategista suunnitelmallisuutta ja se tulisi huomioida esimerkiksi ohjeistamalla arvioinnin käytäntöön päätöksenteon eri tasoilla, kirjaamalla lapsivaikutukset kunnan strategiaan sekä huomioimalla asia henkilöstön koulutuksessa.

Kunnan eri toimialojen sitoutuminen lapsivaikutusten arviointiin on oleellista, sillä arviointia tehtäessä toimialojen erityistuntemus valmisteltavasta päätöksestä ja vastuuhenkilöiden osallisuus saattaa olla arvioinnin näkökulmasta tarpeellista tai välttämätöntä. Lapsivaikutusten arviointi perustuu lakiin, joten kyseisen lainsäädännön tuntemus on osa arvioinnin pohjatyötä.

Arvioinnin tarpeen tunnistaminen

Harkinta lapsivaiheen arvioinnista tulee tehdä jo päätöksen valmisteluvaiheessa. Mikäli tunnistetaan, että päätös koskee suoraan lapsia nuoria tai perheitä tai päätöksen mahdolliset vaikutukset ovat kohderyhmään nähden suoria, lapsivaikutusten arviointiin on ryhdyttävä. Jos päätös koskee epäsuorasti lapsia tai nuoria, arvioinnin tarpeellisuutta harkitaan tilanteen mukaan.

Jos päätös koskee epäsuorasti suurta joukkoa tai haavoittuvassa asemassa olevia lapsia tai nuoria, ryhdytään lapsivaikutusten arviointiin. Erityisen haavoittuvassa asemassa oleviksi luetaan vammaiset ja toimintakyvyltään rajoitteiset, etnisiin ryhmiin sekä kieli- ja kulttuurivähemmistöihin kuuluvat, lastensuojelun sijaishuollossa olevat sekä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvat lapset ja nuoret. Mikäli päätös koskee asiaa, joka on lasten ja nuorten hyvinvoinnin kannalta merkityksellinen tai päätöksen vaikutukset voivat heikentää lasten oikeuksien toteutumista, ryhdytään arviointiin.

Lapsivaikutuksia on arvioitava myös silloin, kun harkinnassa oleva päätös on täysin uusi ilman valmiita malleja, asia on kiistanalainen ja tulkinnat päätöksestä voivat olla ristiriitaisia. Lisäksi arviointi toteutetaan, jos päätöksen vaikutukset ovat pysyviä tai erittäin pitkäkestoisia, asia on osa laajempaa vaikutusketjua tai päätöksellä on yhteisvaikutuksia muun valmisteilla tai voimassa olevan päätöksen taikka asian kanssa. Valmisteleval viranhaltijan tehtävänä on huolehtia siitä, että lapsivaikutusten arviointia toteutetaan prosessin mukaisesti osana päätöksen valmistelua.

Lähempi tarkastelu

Kun lapsivaikutusten arviointi päätetään toteuttaa, on sujuvan päätöksentekoprosessin kannalta harkittava arvioinnin aikataulua siten, ettei päätöksenteko tarpeettomasti pitkity. Prosessin jouhevan etenemisen mahdollistamiseksi harkitaan kehen tai mihin ryhmään suunnitellun päätöksen vaikutukset

lottuvat ja millä tavoin. Ennen arvioinnin menetelmien, tahojen ja tiedonkeruun toteuttamista voidaan pohtia

1. mihin lapsen oikeuksiin päätöksen vaikutukset kohdistuvat
2. onko esitetyillä päätösvaihtoehdoilla joitain selkeästi negatiivisia vaikutuksia lapsen oikeuksien näkökulmasta
3. kohdistuvatko vaikutukset ryhmään, jossa on mukana haavoittuvassa asemassa olevia lapsia, nuoria tai perheitä.

Arvioinnin toteutuksen suunnittelu

Valmisteltavana oleva päätös ohjaa tunnistamaan niitä tahoja, joita arvioinnissa on hyvä olla mukana, esimerkiksi eri toimialojen viranhaltijat ja kohderyhmää tuntevat tahot, järjestöt ja oppilaitokset tai varhaiskasvatuksen, nuorisotyön ja opetuksen ammattilaiset. Päätettävän asian laajuus ja oletettu vaikuttavuus voivat ohjata sitä, minkälaisia tiedonkeruun menetelmiä on tarkoituksenmukaista käyttää. Päätettävästä asiasta kartoitetaan olemassa oleva tieto esimerkiksi tutkimus- ja viranomaislähteet tai lapsilta ja nuorilta aikaisemmin kerätty tieto. Arvioinnin menetelmiä suunniteltaessa harkitaan, mitä uutta tietoa on tarpeen kerätä ja mistä lähteistä. Yksi oleellisin täydentävä tietolähde on se lapsiryhmä, jota päätös koskee tai johon se vaikuttaa. Asian laajuudesta riippuen suunnitellaan, miten mahdollisesti kuultavia kohderyhmiä tavoitetaan ja onko lapsiryhmän lisäksi tarpeen kuulla myös muita ryhmiä kuten lasten vanhemmat ja lasten kanssa työskentelevät muut aikuiset.

Kunnassa mahdollisia kuultavia lapsiryhmiä voivat olla nuorisovaltuusto, lapsiparlamentti, kokemusasiantuntijat, oppilaskunnan hallitukset, tuki- ja kummioppilaat, varhaiskasvatusryhmät, luokat, koulut ja harrasteryhmät. Päätettävästä asiasta riippuen lapsia tulee kuulla myös palveluiden käyttäjinä. Lasten kuulemisessa käytettäviä menetelmiä voivat olla esimerkiksi kuuleminen vertaistukiryhmässä, ryhmäkeskustelut, lomakekysely, visuaaliset menetelmät, tarinan kertomiseen liittyvät menetelmät tai leikilliset tehtävät lapsen ikä ja kehitystaso huomioiden. Muita täydentäviä tietolähteitä voivat olla esimerkiksi lapsivaltuutetun vuosikertomukset, oikeusasiamiehen ja oikeuskanslerin ratkaisut lapsia koskevista asioista, aluehallintaviraston valvontaratkaisut ja valvontaohjeet sekä lapsioikeudelliset julkaisut.

Tiedonkeruu päätöksen vaikutuksista ja osallistaminen

Tiedonkeruu toteutetaan suunnitellusti koskien harkinnassa olevaa päätöstä sekä vaihtoehtoisia ratkaisumalleja huomioiden myös niin sanottu nollavaihtoehto eli tilanne, jossa asiat eivät muutu. Tahoille ja ryhmille, jotka osallistuvat arvioinnin tiedonkeruuseen, tiedotetaan ymmärrettävästi lapsivaikutusten arvioinnista, käsitteillä olevasta päätöksestä sekä siitä, miten päätös koskee kyseistä ryhmää. Kuulemisten lisäksi tarvittava tieto kerätään jo olemassa olevista lähteistä sekä täydentävistä tietolähteistä.

Tulosten analysointi

Tiedonkeruun tulokset ja kerätty aineisto kootaan yhteen ja analysoidaan. Päätösvaihtoehtojen hyötyjä ja haittoja punnitaan kokonaisuutena ja suhteessa toisiinsa arviointitaulukon avulla (Luku 3).

Taukukosta ilmenevät ainakin nollavaihtoehto, päätös ja vaihtoehtoiset ratkaisumallit sekä kaikki mahdolliset vaikutukset ja niiden positiivinen, neutraali tai negatiivinen suhde lapsen oikeuksien toteutumiseen. Analysointivaiheen luotettavuutta lisää monialainen ja eri asiantuntijoista koostuva ryhmä. Lisäksi tulosten tulkinnessa voidaan osallistaa lapsia ja nuoria ottamalla mukaan esimerkiksi koululuokka, oppilaskunnan hallitus, kokemusasiantuntijat tai nuorisovaltuusto.

Tuloksia analysoitaessa huomiota tulee kiinnittää vaikutusvaihtoehtojen merkityksellisyyteen sekä aikajänteeseen, jona vaikutukset tulevat ilmi. Koskevatko vaikutusvaihtoehdot aineiston perusteella suurta lapsijoukkoa, kuinka merkittäviä vaikutukset ovat yhtä lasta kohden ja tulevatko päätöksen vaikutukset tiedon valossa ilmi heti vai pidemmällä aikavälillä? Analysointivaiheessa harkitaan, onko päätöksen positiivisia vaikutuksia mahdollista vahvistaa tai negatiivisia minimoida esimerkiksi vaihtoehtoisten ratkaisumallien avulla.

Päätöstä ja vaikutusvaihtoehtoja harkitaan myös suhteessa lapsen oikeuksien toteutumiseen, ja lapsen etua arvioidaan suhteessa muihin päätöksiin olennaisesti liittyviin intresseihin. Huomioitavia näkökulmia ovat ainakin yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys, lapsen edun ensisijaisuus, lapsen oikeus elämään, henkiinjäämiseen ja kehittymiseen sekä lapsen oikeus tulla kuulluksi. Erityistä huomiota tulee kiinnittää haavoittuvassa asemassa oleviin lapsiryhmiin kuten vammaisiin tai muutoin toimintarajoitteisiin lapsiin, vähemmistöryhmiin kuuluviin lapsiin, vähävaraisissa perheissä eläviin lapsiin sekä kodin ulkopuolelle sijoitettuihin lapsiin.

Dokumentointi ja tiedottaminen

Analyysin tuloksena saadaan kokonaisarvio suunnitteilla olevan päätöksen lapsivaikutuksista, joka dokumentoituna mahdollistaa johtopäätösten ja suositusten tekemisen jatkovalmistelua ja päätöksentekoa varten. Suositukset voivat pitää sisällään myös vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja parannusehdotuksia. Päätösehdotuksen yhteys lapsivaikutuksiin tulee olla perusteltu. Kun arviointitieto on dokumentoitu, helpottuu myös seuraavan lapsivaikutusten arviointiprosessin toteuttaminen. Prosessiin osallistuneita ja sen vaikutuspiiriin kuuluvia ryhmiä, erityisesti lapsia, nuoria ja perheitä tulee tiedottaa lapsivaikutusten arvioinnin tuloksista, päätöksestä ja sen perusteluista.

Arviointi ja seuranta

Ennakoarvioinnin prosessia arvioidessa voidaan tunnistaa oleellisia kehittämistarpeita seuraaviin arviointeihin ryhdyttäessä ja hahmottaa millä tavoin lapsivaikutusten arvioinnin tulos vaikutti päätöksentekoon. Lapsivaikutusten arvioinnin on tarkoitus jatkaa ennakoarvioinnista systemaattisen seurannan prosessiin, jotta nähdään, toteutuivatko arvioidut vaikutukset tai oliko päätöksellä odottamattomia vaikutuksia. Vaikutusten toteamisen tulee tapahtua määritellyn ajan kuluessa. Seurantatiedon dokumentointi mahdollistaa tehtyjen päätösten ja tulevien päätösten arvioinnin todellisten vaikutusten pohjalta.

3 Lapsivaikutusten ennakoarvioinnin taulukkotyökalupohja

Alla esitetty taulukko löytyy kokonaisuudessaan Excel-tiedostona, johon voi tarvittaessa lisätä myös muita kuin taulukossa valmiiksi esitettyjä muutoksen kohteita. Valmiiksi esitettyjä arvioitavia muutoksen kohteita on yhteensä 12. Suunniteltua päätöstä tulisi arvioida ainakin nämä huomioiden, mutta se ei tarkoita, että vaikutukset ulottuisivat kaikkiin mainittuihin kohtiin. Taulukon neljänneksi kohteeksi on nostettu kustannukset ja vaikutukset talouteen, sillä muita lapsiin liittyviä vaikutuksia on olennaista tarkastella suhteessa talousvaikutuksiin.

Muutoksen kohde	Nollavaihtoehto				Maksimivaihtoehto				Kompromissivaihtoehto / -ehdot			
	Kuvaa tilannetta, jossa suunniteltua päätöstä ei toteuteta.				Suunniteltu päätös toteutetaan sellaisenaan.				Suunniteltu päätös toteutetaan osittain tai sen tilalle harkitaan kompromissia.			Vaihtoehto:
	Pos.	Neut.	Neg.	Kommentit	Pos.	Neut.	Neg.	Kommentit	Pos.	Neut.	Neg.	Kommentit
Mihin ja keihin päätöksen vaikutukset kohdistuvat? Täydennä listaa tarvittaessa.												
Lapsen oikeudet (syrjintä, lapsen etu, oikeus kehittymiseen ja kuulluksi tulemiseen)												
Haavoittuvassa asemassa olevat lapset ja nuoret												
Lapsiryhmä tarkemmin (esim. koululaiset, tietty ikäryhmä, diagnoosi, erityistarpeet)												
Kustannukset ja vaikutukset talouteen												
Lasten, nuorten ja perheiden vapaa-ajanvietto ja harrastaminen												
Sukupuoleen ja tasa-arvoon liittyvät vaikutukset												

Yhteneväisyys kunnan strategian kanssa												
Yhteneväisyys kunnan hyvinvointi- suunnitelman kanssa												
Lapsiystävällinen vaikutelma												
Vetovoima ja pitovoima lapsiperheiden näkökulmasta												
Lasten, nuorten ja perheiden palvelut												
Vaikutusten laajuus												

4 Lisätiedot ja lähteet

Lait, päätökset ja ohjelmat

Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (2005/200)

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20050200>

Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma. LAVA Lapsivaikutusten arviointi.

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136377/PP_LAVA_prosessikuvaus_vihr_lape_ilme.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Terveydenhuoltolaki (2010/1326) <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326>

Valtakunnallinen nuorisotyön ja politiikan ohjelma VANUPO 2024-2027.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165597/OKM_2024_21.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141325>

YK:n lapsen oikeuksien komitea 2016. Yleiskommentti nro 19.

https://lapsiasia.fi/documents/25250457/37289135/CRC_C_GC_19_julkaisu.pdf/6afc535f-566b-3b7f-9deb-6c74ae60ffe0/CRC_C_GC_19_julkaisu.pdf?t=1488440991000

YK:n lapsen oikeuksien komitean yleiskommentit. <https://lapsiasia.fi/yleiskommentit>

YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista (60/1991)

https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1991/19910060/19910060_2

Muu aineisto

Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö Itla <https://itla.fi/>

Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö Itla. Lasten kuulemisen käsikirja.

https://itla.fi/wp-content/uploads/2024/02/Itla_Lasten-kuulemisen-kasikirja.pdf

Lapsiasiavaltuutetun vuosikertomus 2023. Toteutuuko lapsen oikeus terveyteen?

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165531/Lapsiasiavaltuutetun%20vuosikertomus%202023.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Lapsivaikutusten arviointityökalu.

https://cdn.mll.fi/prod/2022/11/23114530/lapsivaikutusten_arviointityokalu_paperi.pdf

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus STAKES. Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioiminen. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77751/IVA-opas%20taittoversio.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL. Esimerkkejä ennakkoarviointien toteutuksista.

<https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/paatosten-vaikutusten-ennakkoarviointi/esimerkkeja-ennakkoarviointien-toteutuksista#mallit>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL. Haavoittuvat ryhmät. <https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/vakivallaton-lapsuus-toimenpidesuunnitelma/haavoittuvat-ryhmat>

[ryhmat](https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/vakivallaton-lapsuus-toimenpidesuunnitelma/haavoittuvat-ryhmat)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL. Lapsivaikutusten arviointi.

<https://thl.fi/aiheet/lapset-nuoret-ja-perheet/kehittyvat-kaytannot/lapsen-oikeudet-lapsiperhepalveluiden-suunnittelussa/lapsivaikutusten-arviointi>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL. Lapsivaikutusten arviointi kuntapäätöksissä.

<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80048/c1f41be0-cbc2-4955-9a78-bcod91b459cf.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL. Päätösten vaikutusten ennakkoarviointi.

<https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/paatosten-vaikutusten-ennakkoarviointi>

Unicef. Lapsiystävällinen kunta. <https://www.lapsiystavallinenkunta.fi/>

Unicef. Miten lapsivaikutusten arviointia toteutetaan? <https://www.lapsiystavallinenkunta.fi/lapsen-oikeuksien-teemapaketit/aluksi-lapsen-etu-on-ensisijainen/miten-lapsivaikutusten-arviointi-toteutetaan>

Valtioneuvosto 2022. Lapsivaikutusten arvioinnilla parempia päätöksiä kunnassa.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163900/VNK_2022_4.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Valtion nuorisoneuvosto 2023. Katsaus nuorten hyvinvointiin. https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2023/03/hyvinvointikatsaus_saavutettava.pdf

[saavutettava.pdf](https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2023/03/hyvinvointikatsaus_saavutettava.pdf)